Učiteljski

TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 16. V Ljubljani, 15. avgusta 1879. Tečaj XIX.

Dobri sveti.

6. (Kaj naj čitamo?) Kužno in zdravo berilo.

Nekteri poprašujejo, od kod to, da ljudje zdaj nič več tako dolgo ne žive, kakor so nekdaj, in da niso nič več tako krepki in čversti, kakor so bili „njega dni“? Drugi jim odgovarjajo, da zdaj vse drugačne jedi pa vse drugače kuhajo in zavživajo, kakor so jih nekdaj; da v obče nekdaj niso bili vešči in vajeni tolike strastnosti, kakor zdaj; da je zato mnogo sedanjih ljudi tako slabotnih, tako šibkih in bledih. Ko bi pa mene kdo vprašal, zakaj so čedalje bolj strastni in nenravni, bi jim ogovoril: „Vidiš, dragi tovariš, to pride od tod, ker njihova duša vživa zdaj drugačne hrane — spridene, okužene, strupene. Po deželi, sploh pri neolikanih, se morilni strup vliva v zdrava in še nedolžna serca po blatnem lijaku, ki se zove „kvantanje in pohujšanje;“ po mestih in tergih, sploh pri tako zvanih olikancih, pa se kaj rad pridruži prejšnjemu lijaku še smradni kanal, imenovan „kužno berilo.“

O pisarija, o tiskarija, koliko si že hudega provzročila na svetu. Skoraj bi rekel da ne slave, ampak prekletstva je vreden, kteri te je pervi znašel in razširjal med ljudi!

Vendar táko obsojenje bi bilo enostransko. Pisarska in tiskarska umetnost je sama na sebi dobra, blagodarna umetnost, — le edino to je gorjé za človeštvo, da pride tolikrat v umazane in sleparske roke. Primerjati se da v mnogih ozirih ognju in vodi. Kakor hoče vedeti pregovor, da „ogenj in voda dobro služita, pa slabo gospodarita“, po enaki pravici smemo terditi, da sploh pisanje in tiskanje je jako koristna reč, če ima pravega gospodarja, nadzornika, če pa nima zanesljivega gospo-

darja ali celo nikakoršnega, je nepopisljivo škodljivo! Berilo ti je lahko oboje: strup ali hrana; ogenj, kteri greje in kteri žgé; voda ki zaduši, ali ki žejo gasi: oboje ti je lahko pisana beseda!!

Ker pri nas domá še zdaj sami ne vemo, kako kaj bo, se ozrimo na Francosko in na Nemško, ter iščimo tam dokaza. Francoska revolucija ob konci preteklega stoletja in divjaštvo, ktero je v novejšem času tako peklensko silovito kazala pariška komuna, ter grozovita „kulturna borba," ki nas preživo spominja Neronovih časov — kje je bila spočeta? Tega zla ni učinil priprost miren človek, ki brati in pisati ne zna; ne delavec, ki poterpežljivo prenaša težavo in vročino delavnika, ki si v nedeljo in praznik na telesu spočije na duši pa poživi in pokrepča: zakrivili so to možje in gospodje s peresom in černilom: grešili so ljudje, ki prodajajo, kupujejo in berejo slabe knjige, pohujšljive spise, brezbožne časnike!

Kar pa velja za cele države, to velja tolikanj bolj za posameznega človeka! Skor vsi, ki so imeli in imajo „prismojene možgane", prismodili so si jih s kužnim branjem. In kjer vidiš zatopljeno vest, zgubljeno vero in nedolžnost, lahko sodiš, da slabo branje je bilo posredno ali neposredno krivo take večidel nepopravljive zgube. Res kdo more popisati, kako razdjanje napravi ena sama slaba knjiga duši, ki je bila doslej še nedolžna! Nikar ne poprašuj, zakaj se onemu mladenču, ki je bil nekdaj veren in celo pobožen, zdaj smešna zdi pobožnost lastne matere! nikar se ne čudi, zakaj ona gospodična, ki je bila pred malo leti tako ubogljiva, tako krotka, tako ljubeznjiva in nedolžna kakor angelj — zdaj ni več taka; tudi naj se ti uganjka ne zdi, da óna mlada gospa, ki je bila pred kratkim tako blaga, dobra in vneta gospodinja, ki je s tako kerščansko natanjčnostjo spolnovala svoje družinske dolžnosti — je naenkrat se zgubila v prazne sanjé ter ni za nobeno rabo, kakor le za nesrečo možu in deci! Brezverski spisi, puhli romani so bili sprejeti pod streho — zató je ovenelo blago cvetje!! Hiša ni več tista, kakor je bila; blagovitost je zginila izmed družine.

Ena sama knjiga, pa kaj rečem knjiga — en sam stavek, ena sama misel je zmožna človeka popolnoma predrugačiti in po njem vpljivati na sto in sto drugih! In to velja za obe strani, za dobro in slabo, pa še bolj za slabo; lahko bi se tudi o tem več reklo.

Majhina je misel, ko se v sercu prikaže, a sčasoma postane velikansko drevo. „Vzemi in beri!" je slišal sv. Avguštin, vzel je in bral za tistikrat le nekaj besedi in zapustil je pota teme in zmot, povernil se k resnici in čednosti. — Gospa Gondijeva se je usmilila nekaj kmečkih sirot, je razodela to misel sv. Vincenciju Pavljanskemu: in kolika moč za dobro, je zdaj usmiljena vojska sv. Vincencija! Koliko drevo iz ene misli! Pa še več stori večkrat ena sama slaba misel, ena slaba

beseda in en hudoben stavek, ker dobi povsod že pripravljeno, hudemu nagnjeno voljo. Ena zlobna misel, en stavek, ki si ga nekdaj bral, ti lahko v sercu pusti globoke brazde, ti omrači sv. vere svitlo luč, ti lahko zbudí hude strasti. Pozneje se vojskuješ, a kdo ti je porok, da boš zmiraj zmagoval, da v nesrečni uri ne pride padec pervi pa ne zadnji!

Po tacih in enacih premislikih menim, da pride vsakdo k spoznanju in prepričanju, da je pri odgoji dan danes, ko je ves svet s knjigami in knjižurami preplavljen, naj važniša reč in naj veča zasluga, odverniti mladino od slabega berila in slabo berilo od mladine. Vsi odgojilni faktorji: učitelji, voditelji, inspektorji, profesorji, bibliotekarji, starši, gospodinje, namestni varuhi, duhovščina, vlada itd. vsi naj bi se združili v neko sveto ligo, v brambo zopar kužno berilo!

Najpred si zbirajmo sami le dobrih knjig in te naj nam bodo zveste tovaršice! življenje naše je prekratko, da bi mogli vse prečitati, kar je pisanega! Le nekaj nam je moč povžiti, drugo moramo — hočemo ali nočemo — druzim prepustiti. Zatorej preskočimo pleve, in rabimo le pšenice jekleno zerno!

Še bolj zbirčnim nam je biti v tem, kar naj dajemo mladini. Naša slovenska literatura je mala, in vendar je za mladino prevelika! Razprava, kakor jo je bil spisal neki g. profesor o starorimskih nesnažnostih itd. — v rokah nežne mladine! Kaj pa mislite! Po kakšnem blatu pa še le gazijo oni mladenči in dekleta, ki kar od kraja beró, kar je v tujih jezikih spisanega! In kdo jim brani?!

Prav vnebo vpijoč greh pa se nam zdi, če celó šolske knjige niso korektne. Tako se je n. pr. že pred več časom govorilo o neki šolski knjigi, *) ktera bi imela biti „zgodovina odgojiteljstva“, pa je le lažnjiva hvalilka protestantizma in požrešna hijena za vse, ker po katoliškem diši! Taka krivična „polemika“ ni za šolo, da bi se verstoma na pamet učila, ampak le za kak tendencijozni roman, kakor jih baje donaša antikatoliška „Gartenlaube“! Consules, consules, o o!

Hočemo tedaj, da bo mladina imela in ohranila zdravo serce med zdravimi pljučami — „zdravo dušo v zdravem telesu“, in da bo kdaj sebi in domovini v korist in veselje: trudimo se na vso moč vsak po svoje, da se mladini odmaknejo slabi spisi in da po drugi strani dobiva le dobro, tečno in zdravo hrano, zlasti, da se po tujščini ne zamorí vsa katoliška zavest! *Stric.*

---

*) Böhm, Geschichte der Pädagogik.

D.

Anton Oliban.

*

„Živ, vesel, skoz in skoz resničen in odkritosrčen, včasi zamišljen, večidel humorističen, tudi nekoliko zabavljiv, pa nikoli ne hudoben, — tak si bil, ko sem te spoznal prvikrat, in — tak si ostal do zadnjega zdihljeja, ko sem te obiskal še kake tri ali štiri dni pred tvojo prerano smertjo... Tvoje zvunanje življenje.. moj Bog! življenje učenca, in če je, svojim starišem želje spolnivši, odpel novo mašo — kaplana, je eno drugemu tako podobno, kakor listu list, in moral bi znano šablono začeti: Rojen v slavni Moravški (v Moravčah ali Moravčem) tehantijski fari na štajarski meji kranjske Slovenije — 11. aprila 1824. l. — je bil sin pobožnih, pa tudi bolj ubožnih starišev, kteri so mladega Tončka že s prva lepo podučevali. — No tako je tudi bilo, in hvaležen je bil za to svojemu staremu očetu do njih konca dni. Menda ga je tudi večidel hvaležnost do njih v duhovšnico gnala, da bi jim njih najserčneje želje vresničil. „Refugium stupiditatis“ — kakor dostim očitujejo — mu duhovšnica ni bila, ker on bi lahko bil z visokospoštovanim ondašnjim višjim državnim odvetnikom dr. R. v Gradec šel, in tam s svojim bistrim umom si drugega, morebiti boljega kruha dobil, kakor tega, kterega mu je pelin natolcevanja in želč krivega sumnjenja dostikrat dobro osolil in ogrenil. Da je bil hvaležnega srca, mi med brezštevilnimi drugimi pisanimi pričami tako priserčno lepo kažeta dva stara, vsa rujava, že skoraj raztrgana lista od leta 1837, ktera so mu pisali častiti gosp. Miha Peternel, onda kaplan v Poljanah. Čemu ju je hranil? čemu vlačil s saboj skoz vse učilnice in po vsih svojih kaplanijah? Hvaležno občutljivo srce se ni upalo zavreči miloprijaznih vrst svojega prvega učenika, pobožnost proti starišem in učenikom, tista prava „pietas“, ktera naši mladini zmiraj bolj in bolj zmanjkuje v blaziranih, civiliziranih in oblizanih naših časih.“

Tedanjo normalko ali ljudsko šolo je A. Oliban izveršil v Kamniku, gimnazijo — gramatikalne, humanitetna pa modroslovna razreda — v Ljubljani slavno, obično vzvišen nad čerto — med sedmerimi pervaki. — „Leta 1846 je prišel v Celovec v prvo leto bogoslovja in moral je „eksternirati“, kakor več drugih prvega leta. Hitro si je pridobil ljubezen ne samo svojih tovaršev, temuč tudi svojih učenikov, samo en sam mu je bil čmern in neprijazen, ter ranjki ni hotel in ni mogel „jurare in verba magistri“, to se pravi, Oliban je včasi latinščino po svoje krojil, in ni hotel „mrlatiti — quod significat vernacule wursteln.“ — Leta 1848, ko se je vnela občna buna duhov, so njeni silni viharji pač tudi predrli v duhovšnici tihotne zidovja, in kakor v drugih, so se v

celovški pač tudi kovale „peticije — impiae memoriae“! — In kakor drugod — na politiškem polji — po takih negodnih mladičih — so tudi tukaj metali z bombami za komarjem in s topovi streljali po mušicah — in spodili 18 bogoslovcov, takih mladih rogovileževv, ki se zdaj žalostno-milo smehljajo oni prešli dôbi. Med njim bil je se vé da, tudi naš Tone, kteremu je pa še posebna osebičnost k temu pripomogla. Leto in dan je po Celovcu inštruiral in s tem si služil svoj kisli kruhek — pa tudi sladko ljubezen svojih učencov, kteri še zdaj hvaležni pomnijo svojega učenika. Čislan je bil kot učenik in priden, pošten, pameten mladeneč v marsikteri žlahni rodovini, kakor n. pr. v že navedeni gosp. dr. R., rajnega gosp. okrajnega komisarja Ž. in drugih. Ljubili in čislali so ga vsi, toraj si pa tudi prizadevali, storiti mu želje kar le mogoče, spraviti ga zopet v vrsto labodskih bogoslovcov, kar jim je tudi po dolgem letu po volji se zgodilo. Pričujejo mi njegovi listi iz dôbe, kako skrb je imel za svojega starega očeta, za svoje sestre, in kako silno se je trudil, doseči svoj namen, hrepenenje svojih domačih doveršiti.“

„Zdelal je, priden in umen, kakor je bil, lahko in srečno druge dve leti bogoslovja in za mašnika bil je posvečen 27. julija 1851. Malo tednov potem je nastopil svojo prvo kaplansko službo v Š. Kancijanu v tunski dolini na Koroškem.. In kako bi zdaj pisal, kako zdaj začel! Tvoj dnevnik pred menoj leži, — ne — ne tvoj dnevnik — tvoja duša!.. Tolike nježnosti, tolike zaupljive vere, toliko plahega upanja, toliko blagih namenov!.. Vnet za vse, kar je lepo, žlahno, blago in sveto, si je prizadeval in se trudil na vso moč, — ali kdo te bo sodil? ako te Gospodova beseda tolažljivo oprosti.. „duh je sicer voljan, al — truplo je slabo“; — včasi je moč le oslabela in v družbi domači veseli si je živahen pevec kaki kozarček še več nalil — in tudi popil — nikoli pa nisem slišal, da bi kdaj bil kaj nespametnega ali zasmehljivega bil počenjal; — vesel je bil, popeval rad, pa — pika črna mu je ostala!.. Prišel je v Roje in Šmarje v labodski dolini, kjer je g. Placidu Javorniku, kakor že prej kot bogoslovec pomagal pri spisovanju razlaganja sv. pisma.. Od ondot prestavljen v Šmarten pri Slov. Gradcu, kjer je poslovenil Štolcov „Oče naš“ — je prišel na zadnje k Materi Božji na jezeru, ali k Fari, kakor tu na Koroškem pravijo.. Tu pa je pešal čedalje huje in huje, fara je težavna — navada je postala železna srajca, — truplice majhno je bilo tudi pikro in slabo, — in pljuča so jele bolehati. Pa noter do zadnjega je še zmiraj bil vedrega, šaljivega duha, zmiraj tista dobra, usmiljena duša. Le že proti koncu je narava vendar le premagala in nekako samoglaven in nevoljen je postal“.. — Umrl je v svésti, da tam — nad zvezdami — najde mir, ki mu ga svet dati ni mogel, 8. maja 1860 l. in 10. maja je bil slovesno pokopan pri Materi Božji na jezeru, kakor se ga spominja blagi Anton Janežič v svojem

Glasniku (V. zv. str. 188) in verli Resanski v Novicah (str. 159) v dopisu iz Pliberka, češ, marsiktero pesmico je Vam, ljube Novice, zapel; zapojte mu toraj tudi Ve perve: Naj počiva v miru!

„Kar Olibanovo literarno delavnost zadeva, res ni bil prvakov eden našega slovstva; al kar imamo od njega, je lepo, žlahno zrno, blago jedrce. Nektero njegovih pesem prepevajo mladi in stari, nektera njegovih pridig se oznanuje po slovenskem svetu — in njegov „Oče naš“ je pervaka te dobe literature, A. Stolca, tudi Slovencom v domači, prav domači obleki prikupil. — Koliko je delal, jaz sam ne bi bil verjel, al zdaj verjamem, ko sem njegovo zapuščino pregledal.“ — Tako priserčno pa odkritoserčno je pisal iskren mu prijatelj Dragotin v Novicah l. 1862 št. 45. 46. v **Spominih** na grobu Antona Olibana.“

Peti, glasno peti in javno pisariti je pričel A. Oliban l. 1845 po Novicah (št. 33), kjer se bere perva njegova pesmica **„Tolažba“**, v kteri po prispodobi z drevesom človeka na starost tolaži, da po kratkem terpljenji nad oblaki spomlad mu večnosti sledi. — V drugi pesmici (št. 41) **„Kranjskih učencov pesim o začetku šolskega leta“** po besedah grofa Janko Draškoviča, da domovini, nikakor tudjini, darujmo serce, život, vse, — kot učenec modroslovja — poslovivši se v začetku od doma, in izročivši se na koncu milemu cesarju, poje v sredi:

...„Uči nas, moramo spoznati
Postava šolska modro dana,
Tevtona glase in Rimljana,
In aoriste Gèrka pregibati;

Verh tega mnog si prizadeva
Okroglo talijanšno znati;
Fransè le kolkej ponosljati,
Učenec si verli v čast peršteva:

Le Krajne malo znan' glasovi
So nam, čeprav nas je rodila,
Nas z lastnim mlekam oddojila,
Čeprav smo pravi nje sinovi. —

Lahko prebiramo gramatko
Ptujinov in učmò se radi,
Kako se njih beseda gladi
Težko beremo kranjsko pratko! —

Ozri na druge se narode,
Lej! sledniga pred drugim mika
Le govor lastniga jezika,
Le domorodne šege, zgode.

Zatorej bratje! se med prave
Li smemo domorodce šteti,
Ak nočemo si perzadeti,
Učit' slovenšine se prave?

Dovolj je sredstev, součenci:
Imamo krajnšne učenika,
Novice lastniga jezika;
Ne bód'mo domorodni lenci! —

To ne, vsi terdno obljubimo,
Domači jezik gladko znati,
Reči slovenske prej čmo brati,
In potlej klasike berimo!“ itd.

Lepa, da — vzorna sta soneta njegova: **„Veliki petek“** in **„Velika nedelja“** v Novicah l. 1846 št. 14, ktera je ponatisnil Janežič v Cvetniku III. (str. 83. 84), in pervega je svobodno ponemčila Lujiza Pesijakova v Triglavu I. (Charfreitag, 1865 Nr. 30). — Takisto vzorna je njegova glosa **„Ozir v nebo“** (št. 26.) po M. Kastelica geslu:

Tjekaj gori se ozrimo,
Kjer svetov ne zmer' okó:
Jarma žulje preterpimo,
Tam verige se razspó!

Mična in podučna je tudi (št. 40) pesmica **„Hvala dreves“**, v kteri se kaže, da dale so jih nam nebesa v prijatle — dečku, mladenču, možu, starčiku, o smerti, na grobu — in šolski mladini v razgled je ponatisnjena ta v Cvetniku I. (str. 132. 133), una pa v Cvetniku III. (str. 86). V tej dobi je A. Oliban zvesto prebiral in pred natiskovanjem slovniško popravljal „Poezije doktorja Franceta Prešerna“, kar spričuje rokopis njegov, hranjen v muzealni knjižnici ljubljanski. — **„Pokora poredniga sina“** — imenuje se „pustna pravlica po nemškim poslovenjena“, ktero je Olibanov Anton preselivši se na Koroško, v Novice l. 1848 št. 3 poslal še pred glasovito „občno buno duhov“. — Neki oče, da poredniga okrotiti si sina, pošlje ga za dve leti v Ameriko; ko še poredniši pride nazaj, da ga v soldaško, za samoglavneže in za terde butice vedno najboljšo šolo; ali — ko tudi boben ga ne izuči, in divji kot prej nori, — oče kaj storí, da Anže, ko jagnje se obnaša, je ne zine, je kot otrok pobožen in krotak, še preden dober mesec mine? — Ne vganete, kaj? — hudo dal mu je ženó!

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

15.

„Spoznavaj sebe!“ Ti besedi ste stali zapisani nekdaj nad vrati delfijškega svetišča, tam kjer je bilo bivališče boga, ki je po svojih duhovnih in duhovnicah razlagal prihodnjost gerškemu narodu. Dovolj se je že pisalo o teh besedah, dovolj so se že komentirale, in moral bi jaz pisati le kaj starega in že povedanega, ako bi hotel razlagati na široko pomen teh dveh besedi.

„Spoznavaj sebe!“ — Kdo pozna samega sebe na tanko? Kdo tudi pazi na samega sebe najbolj? Kdo si je že zastavil ona tri znamenita vprašanja: kdo sem, kaj sem in čemu sem na sveti? In vendar je naša naloga, si zastaviti ta tri vprašanja. To pač menda vsakdo vé, da je človek, vendar neki deček v pervem razredu tega ni mogel zapopasti. Povedal sem nekoč svojim učencem, da smo mi ljudje. Hitro poprašam enega izmed njih: kaj si tedaj ti? — „Jaz sem lump!“ mi odgovori prav korajžno. Najberže je slišal, kako so ga zmerjali doma z lumpom. Tudi nisem prepričan, ako vsi odrasli vedó, da so ljudje, kajti marsikdo živi, „kot bik na gmajni.“ A tudi obnašanje mnozih ni tako, kakor se spodobi človeku. Kolikokrat se ne poniža človek v svojem ravnanji pod brezumno živino! Ne bom našteval taka ravnanja. Kdor jih pozna, za

tega bi bilo to odveč; komur pa niso znana, za tega je pa najboljše, ako jih nikdar ne izvé.

In če tudi večina vé, da so ljudje, vendar ne vé, zakaj so na sveti, kaj je njihov namen. Eden misli, da jé in pije in spi; drugi misli, da je samo za delo na zemlji; tretji zató, da ga preganja osoda; četerti zato, da strada, itd. Vsi ti imajo prav in nobeden. Človek mora piti in jesti, on mora delati, a on ne smé biti nezmeren v jedi in pijači, on si mora kaj pritergati, on se mora marsičesa zderžati, in kar se tiče osodinega preganjanja, na to nam odgovarja pregovor: „Vsak je svoje sreče kovač“. — Mnogo norcev je na sveti, ki verujejo na osodo, kakor na kako višje bitje, ki mora imeti svoje žertve. In kaj dobro jih zavrača omenjeni pregovor: „Vsak je svoje sreče kovač“, in ta-le: Kakor si postelješ, tako bodeš ležal.“ —

Čudno je, da samo oni ljudje, ki so prišli v nesrečo, toliko tožijo o osodi. Srečni pa niti ne zinejo o nji. Kako je vendar to, da le nesrečniki vedno imajo kaj opraviti z osodo? Odgovor je lehak. Le uboštvo privede človeka na to, da jame misliti, odkod prihaja njegova nesreča. Vse okolnosti prevdarja na tanko, ali na samega sebe, ki si je najbližje, ne misli nikdar. A v sreči se človek odvadi misliti. Nikdar mu ne pride na um, da bi prevdaril, na kakov način je postal srečen. Od tod prihaja tudi ona žalostna prikazen, da tak človek tako rad in tako lahko pozabi svojih nekdanjih dobrotnikov. To je odgovor na to, da mislijo in verujejo ljudje le na osodo, ki jih je storila nesrečne.

Vera na osodo je zelo razširjena med ljudstvom. Kolikokrat slišimo koga reči o kom: „mu je bilo že tako namenjeno.“ — Če je kdo ustreljen v vojski, če si je kdo zlomil nogo ali roko ali kaj enacega, to si raztolmači ljudska modrost takoj s tem, da mu je bilo to tako namenjeno. Tako mišljenje je prav mohamedansko. Po Mohamedovem veronauku je to tako, Mohamedanci verujejo terdno na ono neizprosljivo osodo, po kteri mora človek umreti ta dan, ako gre v boj ali ne, da si mora zlomiti roko ali nogo, ako mu je vsojeno ta dan. Takovo mišljenje se pač ne strinja z zdravim človeškim razumom. Koliko let bi še morda živel oni človek, ako bi ne šel ta ali oni dan v boj; celo svoje življenje bi lehko nosil drugi zdrave ude, ako bi si jih ne bil polomil vsled lastne ali tuje nerodnosti. — Če kdo pade z visoke skale v brezdno; ali ga je vergla osoda z nje? Ali ga je osoda peljala na njo? Ne njegova lastna volja ga je vodila, in njegova lastna slabost ali neprevidnost ga je treščila v brezdno. Ali je namenil sovražnik v boji ono krogljo, ki ga je zadela, ravno njemu, ali ne morda komu drugemu?

Kerščanska vera prepoveduje verovanje na osodo; ali vendar je tako razširjeno med kristjani. Zato ja naloga vsacega izobraženega človeka

delovati na to, da se to mišljenje kolikor mogoče iztrebi iz preprostega naroda.

Ne smemo se čuditi, ako najdemo osodo v spisih nekterih pisateljev. Med Nemci so živeli v začetku sedanjega stoletja pisatelji, ki so pisali tako imenovane „osodne žaloigre“. Znano je, da junak v žaloigri mora poginiti, vendar ga pusti pisatelj, da se bori s težavami, da jih skuša premagati, ter oditi poginu. A v osodnih žaloigrah vlada nad junakom neka nevidna moč, osoda, ki določuje njegovo dejanje in nehanje. Junak v teh igrah ni več prost človek, ampak odvisen od osode. On mora ravnati tako, kakor mu veli osoda, in ne drugače. Poginiti mora, ali on ni sam zakrivil svojega pogina, ampak vsojeno ali namenjeno mu je bilo tako. — Taki junaki so pač prav slabotni ljudje, in nikakor niso vredni, da jih človek gleda v gledališčih, in po pravici je obsodila kritika te osodne žaloigre.

Človek je vstvarjen za delo. On ima um in voljo, on ima telesne moči, ktere naj vporablja, da postane sam srečen, in da pospešuje srečo druzih ljudi. Ali pa zamore razvijati svoje moči v lastni prid in v prid druzih, ako veruje na osodo, proti kteri ne more ničesa storiti? Ne! — Vera na osodo ga ovira pri njegovem delovanji. Zato moram tudi iz stališča odgoje glasovati zoper vero na osodo.

Beseda o s o d a bi se morala izbrisati iz vsacega jezika, kajti osoda ni nič. Varujmo se pred vsem govoriti otroku kaj o tem predmetu. Ne recimo nikdar v njegovi navzočnosti znane fraze: „to je tako namenjeno“. Kako ga bode to oviralo pri njegovem učenji! Ako bode imel le količkaj težav pri uku, takoj si bode mislil: „je že tako namenjeno“, da se ne bom naučil tega ali onega. Vsaka še tako majhna težava se mu bode zdela, kakor bi bila poslana od osode, mu naznanit, da je njegov trud zastonj, „da mu je že tako namenjeno“, da se ne bo naučil tega ali onega. — Ravno nasprotno ravnajmo. Povejmo mu, da njegova pridnost lehko premore vse težave, vse bridkosti, recimo mu, da je vsak svoje svoje sreče kovač, da si vsakdo sam postilja postelj, na kteri bo pozneje ležal. To so nauki za mladino, ne pa vera na osodo.

Ne vem, kaj bi dejal o onih, ki tako radi rabijo znano prislovico: „tako je namenjeno“; zraven tega pa tudi mnogokrat izpregovoré znani pregovor: „Kakor si postelješ, tako bodeš ležal“. Kako se da to strinjati? To je velikansko protislovje. Molimo za nje: Oča odpusti jim, ki ne vedó, kaj govoré!“

In kakor povsod, tako tudi tu, branje vcepi mnogim vero na osodo. Tudi v tem obziru je treba skerbno paziti na to, kar beró otroci. Tu je treba še mnogo popravljati celó na onih knjigah, ki so namenjene za mladino. Naj le nekaj omenim. Kdo ne pozna one prav lepe pravljice, ki se nahaja v Grimm-ovi zbirki z imenom „Ternova rožica“ (das Dorn-

röschen)! Prav lepa je ta pravljica, lepo se bere in lepo posluša. Ali nikjer se nam lepše ne pokaže vladanje osode, kot ravno v nji. Kralj, kraljica in njuna hčerka se v nji le igrače v rokah osode. Kakor so obsodile hčerko one copernice pri rojstvu, tako se je zgodilo ž njo. Obsodile so jo namreč, da se bo ranila z vretenom. Kralj je pustil odpraviti vsa vretena iz cele njegove deržave; a hčerka njegova se je le ranila z vretenom. Tako se je moralo zgoditi, tako ji je bilo vsojeno. Ne vem, ali je že kdo poslovenil to pravljico, ali ne. In če jo je, bi ne bilo prav, ako bi prišla v kako berilo za ljudske šole, kakor se nahaja že po nemških berilih. Saj je dovolj druzih lepih pravljic. Tudi Slovenc imamo dosti enacih pravljic, ki so vrezane po istem kopitu, kot „Ternova rožica“; a v berila jih ne devljimo nikdar.

V povesti „Ternova rožica“ so prerokovale one copernice, — ki se v tej pravljici imenujejo modre žene, — da se bode ranila kraljeva hči z vretenom. To mi daje povod, da spregovorim tudi par besed o prerokovanji. Živeli so pač nekdaj možje, razsvitljeni po Bogu, ki so prerokovali izvoljenemu ljudstvu njegovo prihodnost. Ti so bili le redko nasejani; a dan danes hoče že vsakdo prerokovati, posebno stare babnice menijo, da imajo poseben privilegij za prerokovanje. In kako določno prerokujejo te ženice! Ravno tako, in nič drugače, se ne bo zgodilo to ali ono, — pravijo. Niso še izmerle one modre žene, ktere so prerokovale „Ternovi rožici“ prihodnost, dan danes jih namestujejo naše stare babnice. Tudi te rade že kvasijo pri rojstvu otrokovem, kaj bo iz njega. To se razume samo ob sebi, da mu prerokujejo vse dobro. Čudno je, da pri rojstvu in po smerti človekovi ve vse le dobro pripovedovati o njem. Ali morda te babnice poznajo latinski izrek: „De mortuis nil, nisi bene“?

Kdo bi ne vedel rad prihodnosti svoje? A ta je skrita za vsacega. Že od nekdaj so se trudili narodje, jo izvedeti, in pri tem so zašli v neznanske abotnosti. Tako so imeli Gerki svoje orakle, Rimljani neizmerno tropo duhovnov, ki so imeli nalogo, prerokovati samó prihodnost. Kdo ne vé, kakov „švindel“ se je godil s temi prerokovanji? Pervič oni zamotani in nedoločni odgovori oraklov, in drugič one sleparije rimskih avgurjev. A tudi ti orakli in avgurji še niso pomerli. Tudi te namestujejo dan danes stare babnice. In s čem? S kartami. Žalostno znamenje to. Pravijo da je naš čas, čas napredovanja. A v tem slučaji smo še pač daleč zadej.

In ni čuda. Saj se pa tudi nič ne stori zoper to. Kaj briga inteligentne pisatelje ta prazna vera, oni pišejo le za omikane; manj zmožni pisatelji imajo pa le terdno voljo, ohraniti ljudstvo v neumnosti. Kdo bi pa tudi bral njihove spise, ako bi jih preprosto ljudstvo ne. Ali bi se pa smeli priderzniti ti pisači — hotel sem že napisati mazači — ljudstvu

podati kaj tacega, kar je v nasprotji z njegovim dosedanjim mišljenjem? Zamerili bi se s tem nižjemu ljudstvu, in nihče bi jih ne bral. Zato je tako malo spisov, ki glasujejo zoper to prazno vero.

Le Bogu je znana prihodnost, kajti on je vsegaveden. Ali si pa zamoremo misliti o njem kaj tacega, da bi navdihnil vsako staro babuljo s svojo vsegavednostjo? Ne, tega si ne bode pač nikdo mislil. Ko bi on razodeval prihodnost ljudem, bi jo naznanil gotovo najpervo ljudem, kterih celo življenje je posvečeno njegovi službi, t. j. duhovnom. Ali tudi ti je ne poznajo. In posebno čudno je to, da se bere prihodnost dan danes iz kart. Karte naj bi služile v to, — karte, s kterimi se stori toliko greha, — karte, ki so že toliko ljudi spravile na beraško palico, toliko samomorov že učinile, — karte naj bi služile v to? Oj, nikari misliti kaj tacega! Bog, ki edini ve prihodnost, naj bi jo zaupal kartam. To se ne da strinjati z njegovo neskončno modrostjo in ne z zdravim človeškim razumom.

Proč z vsem prerokovanjem. Posebno otrokom ne prerokujmo ničesa. Oni bodo brez našega prerokovanja postali to ali ono. Brez našega prerokovanja in brez osode bodo tako ležali, kakor si bodo postljali. — Ali se vedno izpolnujejo naša prerokovanja? Oj ne, skoro nikdar se ne izpolnijo. Že to edino bi moralo odpraviti našo vero v prerokovanja; a človek se težko odvadi tega, česar se je navadil. Ali če hoče, se odvadi, samo hoteti mora.

Ti bralec, ki še veruješ na karte, bodi tako dober in premisli nekoliko ta pregovor. Znabiti se naučiš kaj iz njega. (Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— **Iz Dunaja.** VII. vesoljni zbor avstrijskih učiteljev je bil zelo obiskan. Zbralo se je čez 1500 učiteljev in učiteljic. — Že 1. junija, t. j. binkoštno nedeljo zvečer so se zbrali obiskovalci tega zbora v dvorani akademične gimnazije, v kteri je bil izvoljen za predsednika tega zbora Bobies, dalje sta bila voljena dva podpredsednika in štirje perovodji. Potem so bili določeni predmetje, ki se imajo obravnavati v glavnih sejah.

2. junija, t. j. binkoštni ponedeljek še le se je začel glavni zbor. Predsednik Bobies pozdravi navzoče. Za tem pozdravi namestnik dunajskega župana dr. Lederer zbrane, ter omeni, da Dunaj ni na nič bolj ponosen, nego na to, kar se je storilo za poduk. On želi naposled zboru dober vspeh.

Bobies omeni, da ima letošnji učiteljski zbor tudi namen, praznovati desetletnico novih šolskih postav, ter konča svoj govor s slavoklici na cesarja, ki je poterdil novo postavo.

Potem se še le prav za prav začne zborovanje. — Pervi predmet je: Osemletno šolsko obiskovanje. (Ref. učitelj Holczabek.) On predlaga: zbor naj sklene resolucijo, v kteri se izrazi za prideržanje osemletnega šolskega obiskovanja. — Ta točka je bila po kratki debati enoglasno sprejeta.

Drugi predmet je referat o rešilnicah za zanemarjene otroke. — Po kratki debati je bila sprejeta tudi resolucija referenta (meščanski učitelj Hein) in sicer s pristavkom, naj se majhni zanemarjeni otroci dadó dobrim družinam v odgojo.

Za tem naznani predsednik došle telegrafične pozdrave, tudi se sklene, naj še odpošlje telegrafični pozdrav na nemški učiteljski zbor, ki tudi zboruje v Braunschweigu.

Na versto pride tretja točka o reviziji vojne postave. Referent Zens iz Dunaja predlaga: zbor naj sklene, da sme oni, ki si je pridobil na preparandiji spričevalo zrelosti, kot enoleten prostovoljec služiti pri vojacih. — Sprejeto.

S tem je končana perva seja ob 1 uri popoldne. — Glavne seje ni bilo ta dan nobene več, a zborovali so popoldne odseki za otroške verte in za meščanske šole.

Druga glavna seja je bila 3. junija, t. j. binkoštni torek. Predsednik omenja, da je včeraj umerl bivši minister dr. Giskra v Badnu pri Dunaji. On omeni njegovih zmožnosti in zaslug, ki si jih je pridobil, da so bile sklenjene nove šolske postave v deržavnem zboru. Poslušalci se vzdignejo s sedežev.

Nasledova poročilo o šolskih knjigah. Referent Binstorfer omenja, da deržava s svojo založbo šolskih knjig zaduši vsako konkurenco pri izdaji šolskih knjig. In ker je ministrovo poterjenje za vpeljavo knjig v šole tolike važnosti za razvoj slovstva šolskih knjig, potrebno je zato, da se prenarede nektere točke dosedanjih ukazov in govornik nasvetuje te-le:

»Naj se določi obrok, v kterem se imajo rešiti prošnje za vpeljavo šolskih knjig v šole«.

»Naj se imenujejo komisije, ki se imajo posvetovati, ali so one knjige za vpeljavo v šole, ktere jim je dež. šolski svèt dal v presojevanje«.

»V teh komisijah naj bodo zastopani tudi učitelji ljudskih in meščanskih šol«.

»Odlokom naj se pridene prepis menenja komisije«.

Tudi sprejeto.

Predzadnja točka: Ali naj ljudska šola pospešuje praktična dela, je provzročila daljšo debato. Referirala sta o tem prof. Deinhardt in vodja Hein. Izrekla sta se za potrebo tacih del. Tema nasproti referira, dr. Pick. — Glasovalo se ni o tem predmetu, ampak odložilo na poznejši čas.

Slednjič referira vodja Kopetzky, naj se vstanovi vesoljno društvo avstrijskih učiteljev. Tudi navede nekaj postav tega društva, ktere so bile brez debate sprejete.

Predsednik govori konečni govor, kteri sklene s slavoklici na cesarja, šolo, in šolske postave.

— **Iz seje c. k. dež. šl. svèta** 3. julija 1879. Sklepalo se je, kako se po poročilu ravnateljstva višje realke tukaj vsposobijo vzorni učni čerteži za tukajšno višjo realko.

Poročilo ravnateljstva c. k. spraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole v Ljubljani o učiteljskih izpitih m. aprila 1879, se je vzelo na znanje.

Imenovali so se članovi spraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole na Kranjskem za prihodnjo opravilno dobo, in to se je sporočilo ministerstvu za uk in bogočastje.

Profesorju na srednji šoli se je priznala tretja petletnica.

V porazumljenji z deželnim odborom se ima trirazredna ljudska šola v Cerknici razširiti na 4razredno.

Šolska občina prosi pripomoči pri kranjskem deželnem zavodu za izgotovljenje in notranjo opravo ljudske šole, prošnja se napoti deželnemu odboru.

Ugovor šolske občine, ki se tiče zemljišča, čegar dohodki se stekajo v normalni šolski zavod, se sprejme, to se ne bode več tirjalo za imenovani zavod in obznani se deželnemu odboru, da to odpiše.

Soseska je rekurirala, kar se tiče stanovanja dekliške učiteljice; dotična razsodba c. k. okraj. šl. svèta se prenaredi in krajnemu šl. svètu se pripušča, ali hoče in pod kakšnimi pogoji prepustiti dekliški učiteljici stanovanje.

Sklepalo se je konečno o poslovanju in uradovanju krajnih šl. svètov, ki so dobili za to navode.

Prošnja za izposojilno splačevanje lj. učitelju se ni sprejela.

Poročilo c. k. okrajnega šl. svèta zastran stalnega umeščenja ljudskega učitelja za nadučitelja na 2razredni ljudski šoli, se je rešilo tako, da pred ne more biti stalno umeščen nadučitelj, dokler ne pride drugi učitelj, katerega pa sedaj ni.

Učni čerteži, katere je predložilo c. k. možko in žensko učiteljišče za l. 1879, so bili odobreni.

Poročilo c. k. nadzornika, zastran nadzorovanja nekaterih ljudskih šol, se je vzelo na znanje in primerni ukazi so bili odposlani dotičnemu c. k. okraj. šl. svètu.

Zastran umeščenja učiteljice na c. k. vadnici je bil predlog poslan c. k. ministerstvu.

Po nasvètu učiteljstva na c. k. ženskem učiteljišču se odvzamejo nekaterim deržavne štipendije zarad prepičle pridnosti.

Pritožbe (rekurs) v kaznih zarad šolskih zamud, prošnje za denarno pripomoč in nagrado so bile razrešene.

— **Okrajna učiteljska skupščina za ljubljansko okolico** je bila 1. avgusta v sobi II. leta c. kr. pripravnišnice. Navzočnih je bilo 27 učiteljev in 3 učiteljice. Gsp. c. kr. okrajni nadzornik Anton Visiak, kot predsednik, pozdravi zbrane v kratkem in jedernatem govoru prav prijazno. Potem si izvoli g. Leop. Cveka za svojega namestnika. Za zapisnikarja pa sta bila enoglasno voljena gg. Vozlaček in Černe. G. predsednik govori potem o obiskovanju tukajšnih šol, ter izraža, izvzemši nektere pomanjkljivosti in napake, katere je pri nadzorovanji opazil, svojo zadovoljnost. Priporoča natančno vredovanje tednika in drugih zapisnikov; posebno pa priporoča, ko pravi, da ni kmalo v kakem okraju toliki lokalizem, ko v tukajšnjem, njih odpravo precej pervo leto pri novincih. Prešlo se je potem na dnevni red.

G. Stojec bere obširni spis o poučevanju v zgodovini domovine z ozirom na izobraženje značaja in domovinske ljubezni. Zemljepisje na podlagi novega zemljevida Kranjskega in praktično izpeljevanje pri izraževanji okolice Ljubljanske.

Na to je gdč. Francl prečitala svoj spis o poučevanji v ženskih ročnih delih in naštela sredstva, kako odpraviti merzenje ljudstva do tega poučevanja posebno tam, kjer je le začasno.

Posamezna predloga stavi g. Adamič, in sicer: 1. Ker krajni šolski sveti večjidel prav zanikerno denar o šolskih potrebščinah odrajtujejo in učitelju zarad tega razne zapreke pri poučevanju stavijo, naj bi se nekaj denarja učitelju samemu izročilo, od katerega naj bi konec leta račun dal. 2. Ker imajo okrajne učiteljske bukvarnice že mnogo knjig, katerih pa učitelji zarad poštnine, katero morajo plačevati, čitati ne morajo; naj bi bilo razpošiljanje teh knjig poštnine prosto, ako ne, naj bi se učiteljem nič več pri njihovi plači za bukvarnico ne

vračunovalo. Oba predloga se enoglasno sprejmeta. Sklene se toraj, ta dva važna predloga na višje mesto predložiti. Potem je g. Kernc podal račun o okrajni knjigarnici od pretečenega leta. Za pregledovalce sta bila voljena gg. Levstek in Režek. V knjigarno komisijo so bili na predlog J. Borštnik-a enoglasno voljeni poprejšnji gg. Kernc, Praprotnik, Kuhar; a namesto g. Cveka, ki gre v pokoj, g. Adamič. V stalni odbor so bili voljeni gg. Borštnik, Govekar, Kernc in Levstek. Zborovanje je bilo potem končano s kratkim govorom g. nadzornika in z cesarsko pesnijo. G. Kuhar se zahvali g. nadzorniku v imenu vseh za modro voditev skupščine. Po sklepu je bil skupni obed v čitalnici, kjer smo bili z jako okusnimi jedili pa za majhen denar, prav dobro postreženi. G. nadzornik je bil tudi navzoč, ter je po obedu vsem pričujočim potnino splačal. Da so se pri tej priložnosti prepevale razne narodne pesni, se tako razume, in to tem bolj, ker imamo v našem okraju med učitelji več izverstnih pevcev.

— **Iz odborove seje slov. učit. društva** dné 7. avgusta t. l. Nanašaje se na svoje poročilo cf. »Učit. tov.« l. 15. t. l. je razvijal učit. Stegnar svoj program o zaderžaji poučnega berila ter poudarjal, da bi se v tako berilo vsekako jemali tudi popisi odličnih mož, pred vsem pa rodoljubov, ki so se trudili in pisali za slovenski narod, sedaj pa, ko je znan program, naj se vabijo slovenski učitelji, katerim je s tem prilika dana, da pokažejo djansko svoje domoljubje pisajè za dom in šolo, da pošiljajo svoje spise slovenskemu učiteljskemu društvu. Močnik, vrednik »Učit. tov.«, pravi: Nekaj spisov, ki segajo v zgodovino in zemljepisje in tudi drugačnega zaderžaja, mi je bilo za »Učit. Tov.« poslanih, dosihmal še niso mogli priti na versto, taki spisi bi bili morda dobri za namerovano poučno berilo. Učit. Stegnar nadaljuje: V vsakem šolskem okraji je gotovo kak učitelj, ki ima pero za to, da popiše šolski okraj, znamenitosti v njem, in tako bi se dobil v kratkem popolen dopis vse dežele, le delati je treba in marljivemu biti; ako se sleherni na drugega zanaša, se nikdar nič ne zgodi, domoljubje je treba v djanji kazati. Vrednik Tomšič ima tudi nekaj takih sestavkov iz narodo- in krajepisja na razpolaganje, kakoršni bi bili morda dobri za poučno berilo, in daje potem praktične pouke za sestavo in obliko takega berila. M. pravi! V I. snopič naj bi se vzelo po večem to, kar je uže »Učit. Tov.« v prejšnih letnikih prinašal, kolikor je tega za sedanjost, tudi je uže »Učit. Tov.« opisal več slavnih rodoljubov, tedaj ni treba daleč iskati, kar imamo blizo.

Ugovarjalo se je temu, da so ti rodoljubi po »Učit. Tov.« popisani tako obširno, da to ni za obseg poučnega berila, sestavki iz naravoslovja in drugi, kolikor so pripravni, naj se le ponatiskujejo.

II. točka dnevnega reda je: dan občnega zbora. Ta ima biti v četertek 25. septembra ob enem z vdovskim učiteljskim društvom. Kdor želi o kaki stvari poročati, naj to naznani odboru **do 1. t. m.**, da se njegov predlog more staviti na dnevni red občnemu zboru. Odborova seja pa je **v četertek 4. septembra** popoludné ob 2. uri t. l.

— **Iz Litije.** 9. junija je bila okrajna učit. skupščina v šoli v Litiji. Navzočni so bili razen enega vsi. C. k. okrajni nadzornik pl. Tauferer je imenoval svojega namestovalca učitelja Plhak-a, v perovodji sta bila izvoljena Pin in Kos. G. prvosednik pravi, da vse šole nekako napredujejo, vendar naj se po enorazrednih šolah bolj skerbi za jezikosloven pouk in po nekodi naj bi se v šolskih zamudah bolj strogo postopalo. Pervi referat »berilna vaja zemljepisnega zaderžaja« sta imela nadučitelja Skerbinc in Plhak, ki je razpravljal berilo: »Materina dežela in domovina«, a Skerbinc je obdelaval: »Zemlja in nje deli«,

in je razvijal pojmove matematičnega zemljepisja. Opoldne so prenehali. — Ko se skupščina zopet otvori, je poročal Bele o domačih nalogah. Žvokelj in Pin nista za vsakdanje naloge, a poročevalec je svojo terdil, ker je rekel, da domače naloge otroka navadijo delavnosti. Kermavnar je poročal, kako se zbuja domovinsko čutstvo. — Žvokelj je govoril o slogi in jedinosti med učitelji. Posamezni predlogi: 1. Bele: Na več razrednih ljudskih šolah naj se priuče povsod jednake oblike posameznih čerk. 2. Kermavnar: Na več razrednih ljudskih šolah naj se učitelji menjujejo po razredih in 3. trošek za prenašanje bukev se plača iz knjigarne kase. Padli so vsi trije predlogi, in zadnji enoglasno. Prvosednik bukvarnične komisije je podal račun o blagajnici in o stanji bukvarnice.

Volitve. V bukvarnični odsek so bili voljeni: Skerbinc, (prvomestnik); Korban, Čerin, Kovač, Kermavnar in v stalni odbor: Skerbinc, Kovač, Čerin in Žvokelj. Pervosednik se zahvali učiteljem za živo vdeleževanje in Žvokelj pervosedniku za umno vojo in skupščina se konča.

— **Za Černomelj** bode okraj. učit. skupščina 21. avg. Dnevni red: 1. Stvari, ki se postavno imajo obravnavati pri okrajnih učiteljskih skupščinah. 2. Telovadba v ljudski šoli. (Praktično razpravljata učitelja Šetina in Rupnik.) 3. Lepopisje, kako bi bilo ravnati, da bi vsi učitelji deržali se enakega reda in oblik posameznih čerk (poroč. Kavčič in Schönbrun). 4. Kaj je iz gospodinjstva najbolj potrebnega za ondošno ljudstvo. (Poroč. gdč. Arko in Vidic.) 5. Kaj se ima učiti v ponavljavni šoli, vzlasti za dečke, vzlasti za deklice, kako naj se razdeli učni čertež, in kako se s tem poučevanjem združi tudi poučevanje v kmetijstvu. V zvezi s tem nastane tudi vprašanje, kaj naj bi obsegalo berilo, za take šole neogibno potrebno. (Poroč. Germ.) 6. O uradnih spisih (poroč. Engelman). 7. Kako naj dela učitelj tudi zunaj šole na korist deržavi in ljudstvu? 8. Vsak učitelj se ima ob kratkem in pismeno izraziti o zaderžaji in naj koristnejšem iz bukev, katere si je izposodil iz okrajne bukvarnice. Nasveti posameznih udov.

— **Letna sporočila.** Cerkniška trirazredna ljud. šola nam kaže, da so na tej šoli podučevali trije duhovni in trije svetni učitelji. Otrók je hodilo v šolo 298. Poročilo ima praktičen sestavek »o napravi srenjskih drevesnic«, spis. nadučitelj Karol Dermelj.

— Čveterorazredna deška ljudska šola v Rudolfovem (v Novem mestu). To šolo je obiskovalo p. l. 174 dečkov. Podučujejo tam čč. oo. frančiškani.

— Čveterorazredna oboje-spolna ljudska šola v Kranji, (v III. in IV. razredu so dečki in deklice ločene) je imela 4 učitelje, 1 učiteljico za III. razred dekliške šole in 1 učiteljico za rokotvorna ženska dela.

Napredovalna kmetijska šola je trajala od 10. nov. 1878 do 6. aprila 1879 po 3 ure na teden. V kerščanskem nauku sta podučevala 2 duhovna gospoda, po 4 in po 5 ur na teden. Učencev in učenk je bilo vseh skupaj 343. Rokotvorsko šolo je redno obiskovalo 110 učenk. Imena so slovenski pravilno pisana.

— **Beseda bodočih učiteljev v Proseku** v nedeljo 3. avgusta se je, kakor se nam poroča, lepo vršila. Naj bi bodoči g. g. učitelji domovinske nazore, katere so tam v pesnih in govorih tako navdušeni izraževali, tudi v praktičnem življenji ohranili. Žalibože smo uže večkrat videli, da iz navdušenih mladeničev dijakov in učiteljskih pripravnikov, katerim nij nikdo dovolj odločen in dovolj naroden, in ki v napitnicah zemljó in nebó podirajo na slavo Slovanstva, so postali revni kruhoborčeki, prave kukavice. »Sl. N.«

— † 4. t. m. je umerl v Ljubljani pri svoji teti g. France Končan, bivši učitelj pri sv. Antonu na Pohorju. Bil je na odpustu v Ljubljani, ker

je uže dolgo časa bolehal, in ko se mu odpust izteče, ga ni več potreboval. Ranjki je bil tudi na literarnem polju delaven, posebno je delal pri dramatičnem društvu. Njegovi sošolci in mestni učitelji so položili venec na rakev, zapeli mu nagrobnico, in se potem žalovaje nad prezgodnjo smertjo razšli. N. v m. p.

— **Dragoljubci.** Zbirka poučnih pripovedek slovenskej mladini. Nabral in spisal Ivan Tomšić, učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani. Zvezek I. — Tako je naslov ličnej knjižici, katero posebno zdaj z veseljem pozdravljamo, ko so šolska darila po ukazu slav. ministerstva zopet dopuščena. Z Dragoljubci je utemeljena tako imenovana knjižica slovenskej mladini, katere so si naši slovenski učitelji in prijatelji slovenske mladine toliko želeli. Treba je, da zdaj tudi skrbijo za to, da se knjižica širi med našo mladino, katerej je namenjena. Zna se, da samo tedaj, ako založnik ne bode imel izgube, nadaljevalo se bo to hvalevredno in za našo mladino tolikanj potrebno podvzetje. — Prva knjižica, ki jo imamo pred seboj pod naslovom »Dragoljubci« obseza na 94 straneh 41 različnih, zabavno-podučnih kratkih pripovestic. Knjižica je trdno vezana v platnenem hrbtu, papir in oblika je čedna. Dobiva se pri knjigarji J. Giontiniju in pri »Vrtčevem uredništvu« (v Lingarjevih ulicah štev. 1.) v Ljubljani. Cena knjižici je 45 kr.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na mestnih deških šolah v Ljubljani, služba podučitelja, z l. p. 500 gl. Prošnje c. k. mestnemu šolskemu svetovalstvu (Stadtschulrath) do konca t. m.

V šolskem okraji Kranj: Na 1razredni ljudski šoli v Preddvoru učit. služba, l. p. 500 gl. in prosto stanovanje; na 1razredni ljudski šoli v Zalilogu, učit. služba, l. p. 500 gl. in stanovanje. — Prošnje do 28. t. m. (avgusta) c. k. okrajnemu šl. svétovalstvu v Kranji.

V šolskem okraji Litijskem se umesté tudi naslednje učiteljske službe: 1) Na 1razredni lj. šoli v Hotiču, l. p. 400 gl. in stanovanje. 2) 3. učit. služba, na 3razredni šoli v Višnjigori, l. p. 400 gl. 3) Na 1razredni lj. šoli v Šent-Lamprehtu, učit. služba, l. p. 400 gl. in prosto stanovanje. — Prošnje do 12. avgusta l. 1879 pri okraj. šl. svètu v Litiji.

V šolskem okraji Kerškem: Na 3razredni meščanski šoli v Kerškem, (z nemškim poučnim jezikom) za matematično tehnično (eventuelno naravoznansko stroko), učit. služba, l. p. 800 gl.; na 1razrednih šolah v Veliki dolini in pri Sv. Križu, učit. službi, 500 gl. in stanovanje; v Šentjurju pod Kumom, l. p. 400 gl. in stanovanje; na 3razredni šoli v Šent-Jerneji in na 2razredni šoli v Studenci (Brūndl), učit. službi po 400 gl., pristopni tudi učiteljicam. C. k. okrajnemu šolskemu svètu v Kerškem do 21. avgusta 1879.

Na Primorskem. Na slov. ljudskej šoli v Dolini se oddaste s prihodnjim šolskim letom: a) nadučiteljska služba, s 500 gl. plače in 90 gl. oprav. doklade; b) služba za učiteljico s 400 gl. plače. Obe službi s prostim stanovanjem. Prošnje do 1. septembra t. l. c. k. okrajnemu šl. svètu v Kopru (Capodistrija).

Listnica vredništva. G. g. dopisnikom: Hvala za poslano! Dobro došlo. Več zanimivih dopisov pride prihodnje. Radi bi vsem vstregli, a prostora nam zmanjkuje.

Odgovorni vrednik: **Matej Močnik.** Tiskar in založnik: **J. R. Milic.**